

Inovace bakalářského studijního oboru Aplikovaná chemie

<http://aplchem.upol.cz>

CZ.1.07/2.2.00/15.0247

Tento projekt je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním
rozpočtem České republiky.



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost



OKRESNÍ HOSPODÁŘSKÁ
KOMORA OLOMOUC

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

10. Lekce

Ekonomický růst a cyklický vývoj tržního hospodářství

Struktura lekce:

- 10.1 Pojem ekonomického růstu a tempo růstu
- 10.2 Hospodářský cyklus
- 10.3 Příčiny cyklického vývoje tržního hospodářství

10.1 Pojem ekonomického růstu a tempo růstu

Ekonomický růst můžeme vyjadřovat různými ukazateli. Nejčastějším vyjádřením je však jeho měření jako:

přírůstku HDP vůči HDP v předcházejícím srovnávaném období

10.1 Pojem ekonomického růstu a tempo růstu

Matematicky bychom mohli tento přírůstek zobrazit následujícím způsobem:

$$\mathbf{GDP(t+1) - GDP(t) = dG > 0}$$

(GDP, gross domestic produkt, hrubý domácí produkt)

Jestliže rozdíl bude vyšší než nula, je dosaženo ekonomického růstu.

10.1 Pojem ekonomického růstu a tempo růstu

Větší vypovídací schopnost má běžně užívaný ukazatel označovaný jako **tempo růstu**

$$G = \frac{\text{HDP}(t+1) - \text{HDP}(t)}{\text{HDP}(t)} \times 100$$

10.1 Pojem ekonomického růstu a tempo růstu

Ekonomický růst znamenající přírůstek hrubého domácího produktu oproti předcházejícímu srovnávanému období je možný v zásadě dvěma způsoby. Ty jsou určeny **faktory**:

a) **Extenzivní faktory růstu** - jsou představovány zvyšujícím se tokem vstupních zdrojů, tj. věcného kapitálu a lidských zdrojů

10.1 Pojem ekonomického růstu a tempo růstu

b) Intenzivní faktory růstu - jsou faktory představující vyšší využití stávajících zdrojů, tedy zvýšenou produktivitu práce, vyšší intenzitu práce, vyšší výtěžnost surovin

V praxi je hospodářský rozvoj důsledkem obou faktorů.

10.2 Hospodářský cyklus

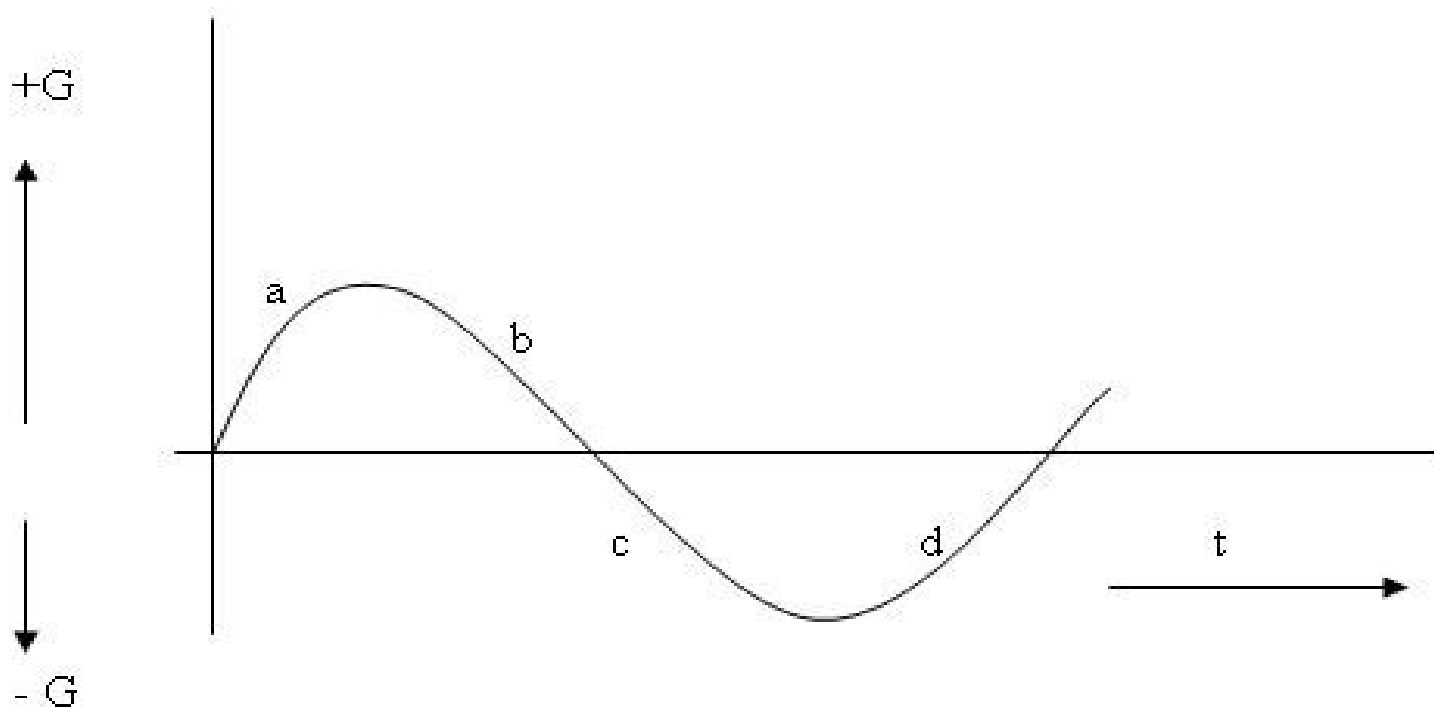
Charakteristickým znakem tržní ekonomiky je její cyklický vývoj.

Tento cyklický vývoj je graficky znázorňován pomocí ukazatele tempa růstu.

10.2 Hospodářský cyklus

Obr. č. 10

Hospodářský cyklus



10.2 Hospodářský cyklus

Úsek označený jako a) představuje ekonomický růst, konjunkturu (boom, rozmach). Přírůstky HDP se stále zvyšují. Tento úsek představuje nejvíce žádoucí rozvoj ekonomiky, ekonomika trvale roste a tempo růstu se zvyšuje.

10.2 Hospodářský cyklus

b) Tento úsek je označován jako recese, pokles zvláště výrazný, prudký a rychlý je označován pojmem deprese. Ekonomický růst dosáhl vrcholu, a i když ekonomika nadále roste, přírůstky HDP jsou stále menší a menší, tempo růstu se zpomaluje až na nulovou hodnotu (je dosaženo stejného přírůstku HDP jako ve srovnávaném předchozím období).

10.2 Hospodářský cyklus

c) Fáze označená tímto písmenem představuje nejméně žádoucí stav ekonomiky označovaný jako krize. V tomto úseku klesá objem HDP, a to zvyšujícím se tempem poklesu až na tzv. ekonomické dno či sedlo. V bodu zvratu, v sedle, jakoby se ekonomika znovu odrazila, zotavila se, nastává čtvrtá fáze hospodářského cyklu

10.2 Hospodářský cyklus

d) Fáze oživení, obnovy, kdy ekonomika dosedla na dno a znovu začíná vykazovat rysy návratu k pomalému růstu. Tato fáze sice znamená záporné přírůstky HDP oproti předcházejícímu srovnávanému období, avšak tyto záporné přírůstky jsou stále menší a menší až se dosáhne kladného tempa růstu.

10.2 Hospodářský cyklus

Ekonomika překročí osu x a začne dosahovat kladných a zvyšujících se přírůstků, ocitá se znovu ve fázi konjunktury.

10.2 Hospodářský cyklus

Podle délky cyklu se rozlišují celkem 3 typy cyklů:

- 1. tzv. Juglarovy cykly**, které jsou spjaty s investicemi do strojů a zařízení. Jedná se o střednědobé cykly s přibližně osmi až desetiletou periodou

10.2 Hospodářský cyklus

- 2. tkz. Kitchinovy cykly** – jde o krátkodobý cyklus, má periodu v rozmezí cca 36-40 měsíců. Tyto cykly jsou odvozovány z výkyvů v zásobách.
- 3. tkz. Kuznetzovy cykly** (případně Kondratěvovy vlny). Mají periodu trvající několik desetiletí a jsou odvislé především od technologických objevů, převratných technologií apod.

10.3 Příčiny cyklického vývoje tržního hospodářství

Příčiny cyklického vývoje jsou vysvětlovány v různých národohospodářských teoriích odlišně, a to v závislosti na faktorech, které jsou vzaty do úvahy:

- a) exogenní faktory
- b) endogenní faktory

10.3 Příčiny cyklického vývoje tržního hospodářství

a) exogenní faktory

jsou představovány jakoby vnějšími silami, tlaky a jevy, které vyplývají z mimoekonomických příčin, které mají vliv na chování ekonomických subjektů:

- **politické příčiny** - střídání různých politických a hospodářských koncepcí různě orientovaných vlád

10.3 Příčiny cyklického vývoje tržního hospodářství

- **hospodářské problémy**, kdy například ropná krize, omezení strategických surovin má vliv na zpomalení ekonomiky v různých částech světa
- **výkyvy ve vývoji nových technologií**, objevech a vynálezech, atd.
- **faktory nedostatečné informovanosti**

10.3 Příčiny cyklického vývoje tržního hospodářství

b) endogenní faktory

jsou založeny na psychologii, vnitřní motivaci ekonomických subjektů, rozdílném sklonu k investování i na působení náhodných sil a impulsů, sklonů k úsporám atd.